

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Hořčicové a soudců Mgr. Kamila Tojnera a Mgr. Jiřího Lifky v právní věci žalobce: XY, proti žalovanému: **Obvodní soud pro Prahu 5**, sídlem nám. Kinských 5, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí předsedy Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 5. 11. 2013, sp. zn. 62 Si 96/2013,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí předsedy Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 5. 11. 2013, sp. zn. 62 Si 96/2013, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen do 30 dnů od právní moci rozsudku zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 3.000,- Kč.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhá zrušení rozhodnutí předsedy Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 5. 11. 2013, sp. zn. 62 Si 96/2013, o odložení žádosti žalobce ze dne 17. 2. 2013 podle § 17 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“ nebo „zákon“) z důvodu nezaplacení úhrady 200,- Kč za zpracování požadovaných informací. Dále se žalobce domáhá nařízení povinnosti žalovanému informaci poskytnout.

Žalobce v žalobě namítá, že odepření požadovaných informací je nezákonné, neboť dosud nebylo rozhodnuto o jeho stížnosti proti stanovení úhrady nákladů podle § 17 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím. Odložení žádosti o informaci lze zákonným způsobem provést teprve, pokud byla požadovaná úhrada nadřízeným správním orgánem potvrzena, což se v daném případě nestalo. Zároveň žalobce považuje za nezákonné stanovení úhrady, neboť: a) byl takto vyzván po zákonné lhůtě 15 dnů; b) nejednalo se o skutečné

náklady, nýbrž toliko o budoucí předběžné náklady; c) vyhledání a zpracování informací nejsou zákonné důvody pro stanovení úhrady, přitom žalovaný řádně neodůvodnil zákonný důvod mimořádně rozsáhlého vyhledávání. Jednu hodinu práce zaměstnance žalovaného nelze považovat za rozsáhlé nebo za mimořádně rozsáhlé vyhledávání. Takový rozsah je dle žalobce běžnou informační povinností stanovenou zákonem. Dále žalobce namítl nepřezkoumatelnost odůvodnění úhrady, neboť z něj nejsou patrné jednotlivé části požadované úhrady ve spojení s konkrétními body sazebníku a ustanovení zákona. Dle žalobce je nutné „verifikovat kdo, co a kde hledal a v jakém časovém období a kolik dokumentů bylo příp. vlastně nalezeno“. Případné nedostatky v evidenci povinného subjektu či neefektivní způsob vyhledávání nelze dle žalobce přenášet na žadatele.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby a uvedl, že pro svou potřebu nezpracovává ani neeviduje požadované informace, tudíž je nemá běžně k dispozici. Vyčíslená částka 200,- Kč představuje náklady, které žalovaný vynaloží na zpracování požadovaných informací, tj. vyhledání jednotlivých případů, zjištění, kterému z rodičů bylo nezl. dítě svěřeno do výchovy, včetně vyhledání konečných rozhodnutí v odvolacím řízení. Žalovaný vydal napadené rozhodnutí proto, aby předešel vytýkané nečinnosti, která byla předmětem řízení vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 120/2013.

Z listin předložených žalobcem plynou tyto skutečnosti:

Dne 17. 2. 2013 žalobce požádal žalovaného o sdělení statistických informací o rozhodnutích soudu v opatrovnických věcech v roce 2012 – v kolika případech bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy matky, do výchovy otce, do střídavé výchovy obou rodičů a celkový počet rozhodnutí ve věci výchovy – a to v rozdělení po jednotlivých senátech. Dále požádal o identické statistické informace o konečných rozhodnutích v odvolacích řízeních.

Dne 18. 3. 2013 žalovaný vyzval žalobce podle § 17 zákona o svobodném přístupu k informacím k úhradě 200,- Kč za 1 hodinu práce zaměstnance nutnou ke zpracování informace v souladu s Instrukcí Ministerstva spravedlnosti č. j. 286/2011-OT-OSV.

Proti výzvě k úhradě žalobce podal dne 19. 3. 2013 stížnost, o které dosud nebylo nadřízeným orgánem rozhodnuto.

Rozhodnutím předsedy Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 5. 11. 2013, sp. zn. 62 Si 96/2013, byla žádost žalobce podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím odložena z důvodu nezaplacení úhrady 200,- Kč za zpracování požadovaných informací.

Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s.ř.s.). O žalobě soud rozhodl, aniž by nařizoval jednání, neboť s tímto postupem podle § 51 odst. 1 s.ř.s. účastníci řízení vyslovili souhlas.

Soud věc posoudil dle následující právní úpravy:

Podle § 17 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím jsou povinné subjekty v souvislosti s poskytováním informací oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s

odesláním informací žadateli. Povinný subjekt může vyžádat i úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.

Podle § 17 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím v případě, že bude povinný subjekt za poskytnutí informace požadovat úhradu, písemně oznámí tuto skutečnost spolu s výší úhrady žadateli před poskytnutím informace. Z oznámení musí být zřejmé, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady povinným subjektem vyčíslena. Součástí oznámení musí být poučení o možnosti podat proti požadavku úhrady nákladů za poskytnutí informace stížnost podle § 16a odst. 1 písm. d), ze kterého je patrné, v jaké lhůtě lze stížnost podat, od kterého dne se tato lhůta počítá, který nadřízený orgán o ní rozhoduje a u kterého povinného subjektu se podává.

Podle § 17 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím nesplní-li povinný subjekt vůči žadateli oznamovací povinnost podle odstavce 3, ztrácí nárok na úhradu nákladů.

Podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím poskytnutí informace podle odstavce 3 je podmíněno zaplacením požadované úhrady. Pokud žadatel do 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady úhradu nezaplatí, povinný subjekt žádost odloží. **Po dobu vyřizování stížnosti proti výši požadované úhrady lhůta podle věty druhé neběží.**

Přípustnost podané žaloby je dána v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2013, č. j. 6 Ans 16/2012-62, dle kterého „v případě odložení žádosti o informace podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím, není možno využít jako opravný prostředek stížnost podle § 16a odst. 1 písm. b) zákona o svobodném přístupu k informacím. Zákon neupravuje ani jiné opravné prostředky proti takovému rozhodnutí, proto se žadatel o informace může bránit žalobou ve správním soudnictví přímo proti rozhodnutí povinného subjektu o odložení žádosti o informace podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím“.

V projednávané věci není sporu o tom, že informace, kterou žalobce požadoval, se týkala výkonu veřejné správy žalovaného a že žalovaný je má ve své dispozici. Postup žalovaného byl dán rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2012, č. j. 2 Ans 13/2012-14, dle kterého „v případě, kdy žalovaný (okresní soud) vyzval stěžovatele podle § 17 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, k úhradě nákladů na poskytnutí informace a odvolací orgán (Ministerstvo spravedlnosti) o stížnosti podané podle § 16a citovaného zákona v zákonné lhůtě nerozhodl, je třeba tuto stížnost považovat za vyčerpaný prostředek k ochraně proti nečinnosti správního orgánu dle § 79 odst. 1 s.ř.s. Proto je možné se nečinnostní žalobou domáhat rozhodnutí přímo po žalovaném. Nejvyšší správní soud dále uvedl, že se „nemůže vyjadřovat k tomu, zda žalovaný je povinen požadované informace stěžovateli poskytnout anebo zda naopak žádost podle ustanovení § 17 odst. 5 informačního zákona odloží pro nezaplacení požadované úhrady. Podstatné je, že i toto odložení představuje rozhodnutí, které je dle citované judikatury přezkoumatelné ve správním soudnictví a bude tak možno přezkoumat, zda pro vydání tohoto rozhodnutí byly dány zákonné důvody.“ Nejvyšší správní soud v dané věci konstatoval, že pokud není možné se bránit přímo proti nečinnosti nadřízeného orgánu, který rozhoduje o stížnosti oproti stanovení úhrady, potom mechanické přijetí řešení uvedené v usnesení zvláštního senátu ze dne 15. 9. 2010, č. j. Konf 115/2009 – 34, „by vedlo k tomu, že místo účelné a reálné ochrany ústavně garantovaných práv by se žadatelům o informace dostalo ochrany v podstatě jen zdánlivé: přístup k informacím by se oddaloval a soudní řízení by se štěpila.“ Přitom „právu

na informace však soudní ochrana být poskytnuta musí, neboť podle čl. 4 Ústavy platí, že základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci. “

Jakkoli žalobce do 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady úhradu nezaplatil, nebyly dány podmínky pro odložení žádosti žalobce podle § 17 odst. 5 věta druhá zákona o svobodném přístupu k informacím, neboť do rozhodnutí nadřízeného orgánu o podané stížnosti žalobce proti výzvě k úhradě nákladů neběží lhůta podle § 17 odst. 5 věta druhá zákona, po jejímž uplynutí je teprve možné žádost odložit, neboť takto výslovně stanoví věta třetí téhož ustanovení. Postup žalovaného, jakkoli vyvolaný nečinností nadřízeného orgánu, vylučuje smysl institutu stížnosti podle § 16a zákona, a proto se jedná o postup v rozporu se zákonem. V řízení o žalobě proti rozhodnutí o odložení žádosti podle § 17 odst. 5 zákona sice soud přezkoumá oprávněnost výše úhrady jako předběžnou otázku, avšak touto pravomocí soudu nelze vyloučit právo žadatele uplatnit své námitky proti požadované úhradě nákladů již ve správním řízení. Jiný výklad by vedl k akceptování nečinnosti nadřízeného orgánu v rozhodování o stížnosti žadatele a odepření práva žadatele na posouzení stížnosti nadřízeným orgánem povinného subjektu.

Pokud je nadřízený orgán v řízení o stížnosti proti úhradě nákladů nečinný, je postup podle § 17 odst. 5 věta druhá zákona o svobodném přístupu k informacím vyloučen, povinný subjekt není v takovém případě oprávněn žádost odložit. Soud si je velmi dobře vědom účinků rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Ans 13/2012-14 ve spojení s dlouhodobou nečinností nařízeného orgánu pro povinný subjekt, avšak v souladu se zásadou jednoty řízení a tedy i „jednoty“ povinného subjektu a jemu nadřízeného orgánu, je třeba mít za to, že nečinnost nadřízeného orgánu vede k „tíži“ povinného subjektu a nikoli žadatele.

Žalobce podal žádost o informaci dne 17. 2. 2013, žalovaný jej vyzval k úhradě nákladů dne 18.3.2013. Ustanovení § 17 zákona o svobodném přístupu k informacím nestanoví výslovně lhůtu k vydání výzvy k úhradě nákladů. Z ustanovení § 17 odst. 5 věta první zákona plyne, že takto musí povinný subjekt učinit před poskytnutím informace. Pokud zákon stanoví pro poskytnutí nebo odmítnutí informace lhůtu 15 dnů, kterou lze prodloužit o 10 dnů (§ 14 odst. 5 písm. d), odst. 7 zákona), potom je povinný subjekt povinen v téže lhůtě vyzvat žadatele k úhradě nákladů. Neučiní-li takto povinný subjekt ve lhůtě, podle § 17 odst. 4 zákona ztrácí nárok na úhradu nákladů. V posuzované věci žalovaný vyzval žalobce k úhradě po 29 dnech, tedy po lhůtě dle § 14 odst. 5 písm. d) zákona, proto žalovaný nebyl oprávněn podmínit poskytnutí požadované informace zaplacením úhrady. Zároveň byl požadavek úhrady 200,- Kč za jednu hodinu v rozporu s § 5 odst. 2 instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 286/2011-OT-OSV (dále jen „instrukce“), dle které *vyhledávání informací trvající celkově méně než 1 hodinu nelze považovat za mimořádně rozsáhlé, a povinný subjekt proto není oprávněn požadovat úhradu dle § 4 sazebníku*. Požadovaná úhrada za vyhledávání informací nepřesahující jednu hodinu byla v rozporu se sazebníkem žalovaného, proto žalovaný nebyl i z tohoto důvodu oprávněn podmínit poskytnutí informace úhradou nákladů (§ 3 nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím).

Vzhledem k výše uvedenému závěru o nezákonném postupu žalovaného spočívajícím v nerespektování stavění lhůty podle § 17 odst. 5 věta druhá zákona o svobodném přístupu k informacím, v marném uplynutí lhůty pro výzvu na úhradu nákladů a rozporu požadované úhrady se sazebníkem, se soud pro nadbytečnost nezabýval dále uplatněnými žalobními body o nepřezkoumatelnosti výzvy k úhradě a o nepřípustnosti úhrady jako takové vzhledem povaze požadovaných nákladů.

Podle § 16 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím při soudním přezkumu rozhodnutí o odvolání na základě žaloby podle zvláštního právního předpisu soud přezkoumá, zda jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti. Nejsou-li žádné důvody pro odmítnutí žádosti, soud zruší rozhodnutí o odvolání a rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti a povinnému subjektu nařídí požadované informace poskytnout.

Pravomoc soudu nařídít povinnému subjektu poskytnout požadované informace podle § 16 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím je dle znění zákona dána v případě odmítnutí žádosti a absence důvodů pro odmítnutí. Zákon předpokládá dva způsoby rozhodnutí povinného subjektu o nevyhovění žádosti: odmítnutí žádosti podle § 15, § 14 odst. 5 písm. b) a odložení žádosti podle § 17 odst. 5, § 14 odst. 5 písm. a), c). Odmítnutí žádosti podle § 15 zákona předpokládá věcné posouzení podmínek pro poskytnutí informace, při soudním přezkumu rozhodnutí o odmítnutí žádosti soud posuzuje, zda byly splněny podmínky pro poskytnutí informace či nikoli. Pokud povinný subjekt vyzve žadatele k úhradě dle § 17 zákona, je dán obecný předpoklad, že povinný subjekt požadovanou informací disponuje a hodlá ji žadateli poskytnout, pouze poskytnutí informace podmiňuje zaplacením úhrady za zpracování, vyhledání a poskytnutí informace. Není však vyloučeno, že po vyhledání informace povinný subjekt poskytne pouze část informace, neboť vyhledaná informace obsahuje také údaje zakládající výluky z informační povinnosti. Požadavek úhrady nákladů podle § 17 zákona tak ještě nevylučuje postup podle § 15 odst. 1 zákona o odmítnutí žádosti. Pokud by žadatel požadoval poskytnutí rozhodnutí soudu, byl by soud oprávněn postupovat podle § 17 zákona a po zaplacení úhrady by provedl anonymizaci osobních údajů účastníků a svědků. V řízení o žalobě proti rozhodnutí povinného subjektu o odložení žádosti podle § 17 zákona soud neposuzuje věcně důvody pro poskytnutí nebo neposkytnutí požadované informace, nýbrž pouze zda jsou dány podmínky pro uplatnění úhrady nákladů podle § 17 odst. 1 zákona, resp. soud posoudí přiměřenost výše úhrady vzhledem k povaze informace a tomu odpovídajícímu rozsahu vyhledání informace. Aplikace ust. § 16 odst. 4 věta druhá zákona je proto v řízení o žalobě proti rozhodnutí o odložení žádosti podle § 17 zákona vyloučena, soud nenařídí povinnému subjektu poskytnout požadovanou informaci, přestože shledá požadavek na úhradu nákladů za nezákonný.

Na základě výše uvedených úvah soud podle § 78 odst. 1, 4 s.ř.s. rozhodnutí žalovaného zrušil pro nezákonnost a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, nenařídil však žalovanému poskytnout požadované informace podle § 14 odst. 2 věta druhá zákona. Pokud žalovaný v dané věci neshledá důvody pro odmítnutí požadované informace, je povinen informaci poskytnout bez ohledu na výzvu k úhradě nákladů. Poskytnutí informace ale i případné odmítnutí žádosti povede k aplikaci ust. § 16a odst. 5 zákona, není proto nutné dle § 87 s.ř. výzvu k úhradě rušit v rámci autoremedury. Případně následné vymáhání úhrady nákladů po poskytnutí informace je vyloučeno, neboť zákon dává právo volby pouze žadateli, zda zaplatí úhradu či nikoli, a tím se vzdá práva na informaci. Poskytnutí informace a následné vymáhání úhrady případně potvrzené nadřízeným orgánem by bylo v rozporu s právem volby žadatele.

Žalobce měl ve věci úspěch, proto mu náleží náhrada důvodně vynaložených nákladů řízení podle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., které se sestávají z uhrazeného soudního poplatku 3.000,- Kč.

P o u ě n í : Proti rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 4. listopadu 2015

JUDr. Ing. Viera Horčicová, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Veronika Brunhoferová